

okolnost polehčující, jestliže nevzniklo »z obyčejného citu lidského«, nýbrž jde-li o afekt chorobný, nebo snad stupňovaný vlivem zevnějším, na př. nemírným požitím alkoholu. V tomto případě dovolával se obžalovaný ve svém zodpovídání toliko rozčilení vzniklého vztekem po předchozí hádce. Dodatek, že byl obžalovaný tehdy úplným zvířetem, naznačuje jen, že rozčilení dostoupilo dle jeho tvrzení stupně tak vysokého, že veškerý cit lidský v něm překonalo. Že by však obžalovaný nebyl býval sobě vědom svého jednání, toho při svém výsledku vůbec netvrdil, ba vyvrací to přímo tím, že dosti přesně líčí jednotlivosti provedení svého vražedného útoku na Antonína Z. Tomuto zodpovídání stěžovatelovu zajisté úplně dle zákona vyhověl soud porotní tím, že z moci úřední položil porotcům eventuelní otázku na zločin zabití, máje patrně na mysli, že snad člověk u vysoké míře rozčilení neuvědomuje sobě jasně, zda jde právě o to, aby odpůrce svého usmrtil. Než ku zodpovězení této otázky porotci vůbec nedošlo, poněvadž tito zodpověděli již kladně otázku na vraždu. Skutkový stav, který by opodstatňoval stav bezvědomí ve smyslu § 2 lit. c) tr. zák., přičetnost vylučujícího, nebyl ani stěžovatelem samým ani kýmkoli jiným za porotního přeličení tvrzen, ba ani napověděn. Soud porotní nebyl proto povinen podle § 319 tr. ř., aby dal porotcům otázku dodatkovou ve směru § 2 lit. c) tr. zák. a nepoložením této otázky nemohl tudíž též porušiti předpis zmíněného paragrafu, jak předpokládal by v tomto případě zmatek dle § 344 čís. 6 tr. ř. Lze naopak tvrditi, že by soud byl pochybil a vedl porotce přímo na dráhu pochybnou, kdyby jim byl dal otázku, nemající ve výsledcích porotního přeličení zákonitého podkladu. Ostatně dali porotci kladným zodpověděním otázek na úkladnost vraždy a loupežnou její povahu zcela zřejmě projev svému přesvědčení, že vražda obžalovaným byla předem nastrojena a promyšlena. Zmateční stížnost bylo proto jako bezdůvodnou zavrhnutí.

Čís. 519.

Není škodou na majetku (§ 197 tr. zák.), měl-li býti ten, kdo byl uveden v omyl, zkrácen pouze o neoprávněný zisk.

(Rozh. ze dne 26. července 1921, Kr II 180/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Novém Jičíně ze dne 29. ledna 1921, kterýmž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu dle §§ 197, 200, 201 a) tr. zák., napadený rozsudek zrušil a vrátil věc soudu nalézacímu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Skutková podstata podvodu ve smyslu § 197 tr. zák. vyhledává zlý úmysl pachatelův, směřující k tomu, by stát, obec nebo jiná osoba utrpěla škodu na svém majetku neb na jiných právech. Pojmu škody na majetku nutno rozuměti ve smyslu hospodářském. Ve smyslu tom však o škodě

na majetku nelze mluvit již tehdy, když ten, kdo byl uveden pachatelem v omyl, tímto omylem byl sveden k tomu, by ohledně určité části svého jmění učinil nějaké opatření, k němuž by se bez omylu nebyl odhodlal, nýbrž jen tehdy, zmenšilo-li toto opatření cenu (hodnotu) jeho jmění, jinými slovy, stala-li se celková cena (hodnota) jmění následkem tohoto opatření menší, než byla před opatřením; zůstala-li celková cena jmění nezměněna, není tu poškození ve smyslu hospodářském a právním, byť by jmění nyní sestávalo z jiných částí než dříve; výši případné škody určuje částka, o kterou stav jmění, hodnota téhož se ztenčily. Záleží-li tedy opatření, jehož škodlivost jest zkoumati, v tom, že někdo následkem omylu dal jiné osobě úplatně předmět svého jmění, možno o škodě mluvit jen tehdy, je-li hodnota (cena) toho, čeho se mu dostalo, menší ceny (hodnoty) toho, co sám poskytl. Cenu v obou směrech nutno určit v mezích práva; nemůže býti nikdo poškozen o něco, nač dle platných předpisů práva nemá; vždyť by jinak cestou trestního řízení — ve formě náhrady škody — dosáhl něčeho, co mu právo občanské platně odpírá. Když a pokud tedy se určení ceny předmětu, který následkem omylu dal ten, kdo v omyl byl uveden, příčí platným předpisům, byl by poškozen pouze o onen obnos, o který cena předmětu, jehož se mu dostalo — tedy v případě, že byl omylem sveden k prodeji své věci, prodejní cena — jest menší ceny onoho předmětu, který sám dal, tedy v případě prodeje vymámeného menší onoho obnosu, kterým dle stávajících předpisů směl určit cenu věci prodané. V této trestní věci bylo na vůli svědka Františka H., chce-li prodati prase čili nic; rozhodl-li se však ku prodeji, nesměl dle ustanovení zákona o válečné lichvě ze dne 17. října 1919 č. 568 sb. z. a n. požadovati cenu zřejmě přemrštěnou, ba ani cenu převyšující případnou nejvyšší cenu, byla-li stanovena příslušným úřadem v mezích platných předpisů — což ovšem dosud zjištěno není. Vyšší (přemrštěná) cena byla by bývala protizákonná a byla by opravňovala kupitele k požadování náhrady (§§ 1059, 1431 obč. zák.); překročení nejvyšší ceny bylo by mimo to bývalo trestné dle § 6, po případě i dle § 7 zákona o válečné lichvě; zavedeno-li trestní řízení, bylo by v případě odsouzení pachatele dle § 17 zmíněného zákona na soudu, aby dle volby poškozeného (kupitele, nyní obžalovaného) buď jednání prohlásil neplatným, nebo cenu snížil na příslušnou míru. Směřoval-li tedy úmysl obžalovaného — což tvrdí, což však rozsudkem zjištěno není — jen k tomu, aby se Františku H-ovi dostalo pouze oné ceny, která dle váhy prasete a dle případné platné ceny nejvyšší na ně připadala, nikoliv ceny, kterou obžalovaný na oko nabídl a svědek přijal, pak měl svědek býti zkrácen pouze o neoprávněný zisk, pouze o něco, nač oprávněného nároku neměl. Škody na svém jmění ve smyslu hospodářském a právním tím utrpěti nemohl, ač byl lstivým předstíráním (nabídnutím neb schválením ceny 23 K za 1 kg živé váhy) sveden k prodeji, ku kterému by snad nebyl svolil na podkladě ceny, kterou obžalovaný dával v pravdě zamýšlel. Posuzuje otázku škody se stanoviska svědkova, který si na podkladě ceny, jím požadované snad za nešetření platných ustanovení o nejvyšší ceně prasat, vypočítává subjektivní škodu na 465 K, vychází nalézací soud z nesprávného použití zákona v neprospěch obžalovaného. Zmateční stížnosti, která toto nesprávné použití zákona — uplatňujíc zmateční důvod § 281 č. 9 lit. a) tr. ř. — právem vytýká, bylo

proto vyhověno dle § 5 zákona ze dne 31. prosince 1877 č. 3 ř. z. na rok 1878 již v sezení neveřejném.

Čís. 520.

Pokud jest třeba znovu vyšetření duševní stav obžalovaného, pokud se týče vyžádati si dobrozdání lékařské fakulty.

(Rozh. ze dne 30. července 1921, Kr I 694/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku porotního soudu v Litoměřicích ze dne 24. května 1921, jímž byl uznán stěžovatel vinným zločinem zabití dle § 140 tr. zák., zrušil výrok porotců a rozsudek, na něm spočívající a poukázal věc do nejbližšího porotního sezení téhož sborového soudu k opětovnému projednání a rozsouzení.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje pouze důvod zmatečnosti čís. 4 správně 5 § 344 tr. ř. Vytýká, že obžalovaný byl zkrácen v právu obhajoby tím, že porotní soud zamítl průvodní návrh, podaný obhájcem při hlavním přelíčení, by byl vyšetřen duševní stav obžalovaného na psychiatrické klinice v Praze a vyžádáno o něm dobrozdání lékařské fakulty. Posudek, podaný soudními lékaři, prý nestačí, poněvadž byl podán na základě nedostatečného vyšetření obžalovaného (trestný čin byl spáchán dne 28. března 1921, posudek byl podán u okresního soudu v Děčíně již dne 8. dubna 1921, tedy bez nutného opětovného vyšetření obžalovaného), není sepsán vědecky, a přehlíží zejména nepoměr mezi osobností pachatelovou, který je líčen jako člověk dobromyslný, a reakcí, která se projevila v jeho činu. Soudní znalci měli prý uvážiti, že se jedná o člověka slabomyslného, který se nerozhoduje volně, nýbrž jedná pudově, poněvadž chorobné poruchy činnosti mozkové nedopouštějí, aby u něho vznikly nebo volně se vyvinuly protipředstavy jako u lidí normálních. Zmateční stížnost jest odůvodněna. Stanovisko nalézacího soudu, který návrh obhájcův na dožádání dobrozdání fakulty lékařské o duševním stavu obžalovaného zamítl, není správným. Dle zásady § 134 tr. ř., již třeba dbáti dle § 248 tr. ř. i při hlavním přelíčení, jest soud povinen naříditi vyšetření duševního stavu obžalovaného, vzejdou-li mu pochybnosti o tom, zda pachatel netrpěl v době spáchání činu trestného takovými poruchami duševními, které byly způsobily činiti jeho přičetnost pochybnou. V případě, o němž jde, byl ovšem duševní stav obžalovaného po návrhu veřejného obžalobce za přípravného vyšetřování prozkoumán soudními lékaři okresního soudu Děčínského, aniž by byli konstatovali na obžalovaném známky nějaké duševní poruchy. Další průběh trestního řízení vynesl však na jevo objektivní momenty, jež jsou s to vzbuditi pochybnosti o duševním zdraví a tím i o přičetnosti obžalovaného. Názor soudu nalézacího, že jde o případ jednoduchý, nezavdávající příčiny k opětovnému nálezu a dobrozdání znalců, ježto obžalovaný činil i na soud nalézací dojem člověka normálního, třeba duševně těžkopádného, nelze